

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Кафедра технологій переробки та зберігання сільськогосподарської продукції

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан біологічно-технологічного
факультету
Балабанова І.О.

“28” серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК.02 ЕВОЛЮЦІЙНІ ОСНОВИ СЕЛЕКЦІЇ

Рівень вищої освіти - третій (освітньо-науковий)

Освітньо-наукова програма – «Технологія виробництва і
переробки продукції тваринництва»

Спеціальність - 204 «Технологія виробництва і переробки продукції
тваринництва»

Факультет біологічно-технологічний

Робоча програма «Еволюційні основи селекції»
(назва навчальної дисципліни)

для здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою
третього освітньо-наукового рівня, спеціальністю 204 «Технологія
виробництва і переробки продукції тваринництва»

Розробники:

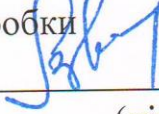
Пелих В.Г. – доктор с.-г. наук, професор
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри технологій переробки та
зберігання с.-г. продукції

Протокол від “27” серпня 2019 року № 1

Затверджено на Вченій раді біолого-технологічного факультету

Протокол №1 від “28 серпня 2019 року

Завідувач кафедри технологій переробки
та зберігання с.-г. продукції (Пелих В.Г.)
(підпис)

(прізвище та ініціали)

“27” серпня 20 19 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (напрямок підготовки), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	вечірня форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство» (шифр і назва)	Дисципліни циклу спеціальної (фахової) підготовки <i>Вибіркова компонента</i>	
Змістових частин – 3	204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання -		2-й	-
Загальна кількість годин - 150		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 9	Освітній рівень: третій освітньо-науковий	3-й	-
		Лекції	
		22 год.	-
		Практичні, семінарські	
		16 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
112 год.	-		
Індивідуальні завдання:			
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:3

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Еволюційні основи селекції» є об'єктивною основою тваринництва, що дозволяє застосовувати методи створення нових порід, типів, ліній і кросів тварин та птахів, вивчає способи впливу генотипних і паратипних факторів на тварин із метою використання їх спадкових якостей за необхідним для людини напрямом і, тим самим, впливає на еволюцію тваринного світу, частково доповнюючи природний добір штучним.

Мета: вивчення історії селекції тварин, стану селекційної роботи у тваринництві України і за кордоном, еволюції сільськогосподарських тварин, використання біологічних особливостей, генетичних закономірностей та генетико-математичних методів у селекції тварин, сучасних методів селекційної роботи спрямованих на удосконалення існуючих та створення нових порід, типів, ліній та кросів тварин.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен

знати: стан селекційної роботи у тваринництві України і за кордоном, еволюції сільськогосподарських тварин, використання біологічних особливостей, генетичних закономірностей та генетико-математичних методів у селекції тварин, сучасних методів селекційної роботи спрямованих на удосконалення існуючих та створення нових порід, типів, ліній та кросів тварин

вміти: практично оцінювати генеалогічну структуру стаду, моделювати селекційні процеси, оцінювати ступінь спорідненості вихідних форм.

мати компетентності

ЗК.06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК.08. Здатність працювати автономно.

ФК.03. Здатність до комплексного підходу у володінні інформацією щодо сучасного стану і тенденцій розвитку світової і вітчизняної сільськогосподарської науки.

ФК.07. Здатність виконувати, аналізувати та критично оцінювати результати експериментальної роботи з біологічними об'єктами тваринництва.

ФК.08. Здатність обґрунтовувати новоздобуті знання в області наукових досягнень з технології виробництва і переробки продуктів тваринництва.

ФК.10. Здатність брати участь у наукових дискусіях, критичних діалогах на вітчизняному та міжнародному рівнях, відстоювати свою наукову позицію з технології виробництва і переробки продуктів тваринництва.

демонструвати здатність:

ПРН.11. Аналізувати наукові доробки вітчизняних та зарубіжних авторів, використовуючи сучасні інформаційні ресурси.

ПРН.17. Володіти дослідницькими навичками працювати самостійно, або в групі, уміти отримувати результат у рамках певного часу з наголосом на науково-професійну сумлінність та унеможливлення плагіату

3. Програма навчальної дисципліни

Змістова частина 1. Еволюційні основи селекції

Тема 1. Вступ. Еволюційні основи створення сучасних порід сільськогосподарських тварин і птиці. Предмет та методи селекції

Тема 2. Рушійні сили та шляхи еволюції.

Коефіцієнти мінливості та успадкування. Селекція сільськогосподарських тварин, її розвиток, досягнення та завдання

Тема 3. Основні генетичні закономірності успадкування ознак продуктивності.

Кореляція і регресія. Генетичні основи селекції птиці, ВРХ і ДРХ

Змістова частина 2. Теоретичні основи селекції

Тема 4. Системи схрещування та їх генетичні наслідки. Особливості успадкування кількісних та якісних ознак. Основні форми племінного обліку та статистичної звітності. Повторюваність.

Змістова частина 3. Методи селекції

Тема 5. Сучасні принципи та методи оцінки та відбору с.-г. тварин і птиці.

Ефективність селекції при різних методах відбору.

Комбінаційна здатність. Дисперсійний аналіз

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових частин і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	ла б	інд	с.р.		л	п	лаб	ін д	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістова частина 1. Еволюційні основи селекції												
Тема 1. Вступ. Еволюційні основи створення сучасних порід сільськогосподарських тварин і птиці	16	2				14	-	-	-			-
Тема 2. Рушійні сили та шляхи еволюції	28	4	2			22	-	-	-			-
Тема 3. Основні генетичні закономірності успадкування ознак продуктивності.	32	4	4			24	-	-	-			-
Разом за змістовою частиною 1	76	10	6			60	-	-	-			-
Змістова частина 2. Теоретичні основи селекції												
Тема 4. Системи схрещування та їх генетичні наслідки. Особливості успадкування кількісних та якісних ознак.	44	8	6			30	-	-	-			-
Разом за змістовою частиною 2	44	8	6			30	-	-	-			-
Змістова частина 3. Методи селекції												
Тема 5. Сучасні принципи та методи оцінки та відбору с.-г. тварин і птиці. Ефективність селекції при різних методах відбору	30	4	4			22	-	-	-			-
Разом за змістовою частиною 3	30	4	4			22	-	-	-			-
Усього годин	150	22	16			112	-	-	-			-

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	вечірня
Змістова частина 1. Еволюційні основи селекції			
1	Тема 1. Вступ. Еволюційні основи створення сучасних порід сільськогосподарських тварин і птиці	2	
2	Тема 2. Рушійні сили та шляхи еволюції	4	
3	Тема 3. Основні генетичні закономірності успадкування ознак продуктивності.	4	
Змістова частина 2 . Теоретичні основи селекції			
4	Тема 4. Системи схрещування та їх генетичні наслідки. Особливості успадкування кількісних та якісних ознак.	8	
Змістова частина 3 . Методи селекції			
5	Тема 5. Сучасні принципи та методи оцінки та відбору с.-г. тварин і птиці. Ефективність селекції при різних методах відбору	4	
	Разом	22	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	вечірня
1	Тема 1. Коефіцієнти мінливості та успадкування	2	
2	Тема 2. Кореляція і регресія.	4	
3	Тема 3. Повторюванність	6	
4	Тема 4. Комбінаційна здатність	4	
	Разом	16	

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	вечірня
1	Предмет та методи селекції	14	
2	Селекція сільськогосподарських тварин, її розвиток, досягнення та завдання	22	
3	Генетичні основи селекції птиці, ВРХ і ДРХ	24	
4	Основні форми племінного обліку та статистичної звітності	30	
5	Дисперсійний аналіз	22	
	Разом	112	

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувача включає:

- виконання індивідуальних завдань за методикою, визначеною на практичних заняттях;
- індивідуальні заняття під керівництвом викладача у позанавчальний час;
- консультації щодо підготовки до практичних занять, поточного та підсумкового контролю з дисципліни.

9. Методи навчання

Під час вивчення навчальної дисципліни комплексно використовуються наступні методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності здобувачів:

Аспіранти мають доступ до електронного варіанту **лекцій** та при необхідності можуть використовувати його під час підготовки до практичних занять, поточного та підсумкового контролю знань.

Практичні заняття з використанням сучасних методик.

Самостійна робота з рекомендованими підручниками, навчальними посібниками та іншою науково - методичною літературою.

Індивідуальна робота із аспірантами з питань більш глибокого вивчення окремих тем і напрямків навчальної програми, виконання самостійної роботи.

Діалоги та бесіди з практичних питань моніторингу, методів і організації досліджень в тваринництві, моделювання технологічних процесів даної галузі, породи тварин тощо.

10. Методи контролю

У процесі навчання аспіранта викладачем реалізується поточний і підсумковий семестровий контроль знань.

Поточний контроль здійснюється після викладання лекційного матеріалу, освоєння методики виконання практичних занять та самостійного завдання згідно плану і обсягів конкретної змістової частини. Поточний контроль має за мету перевірку рівня підготовленості аспіранта до виконання конкретної роботи. Основною формою поточного контролю є усне опитування кожної теми змістової частини та перевірка індивідуальних завдань.

Підсумковий контроль відображає міру компетентності аспіранта в навчальній дисципліні і проводиться у формі заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою.

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
Змістова частина 1			Змістова частина 2	Змістова частина 3	
T1	T2	T3	T4	T5	100
20	20	20	20	20	

Схеми оцінювання ДВНЗ «ХДАУ»

Шкала ECTS

Оцінка	Мін. рівень досягнень	Макс. рівень досягнень
A	90	100
B	82	89
C	74	81
D	64	73
E	60	63
Fx	35	59
F	1	34

11. Рекомендована література

Базова

1. Теоретичні основи формування м'ясної продуктивності великої рогатої худоби в онтогенезі і обґрунтування породних технологій Інтенсивного виробництва яловичини в Україні / М.В. Зубець, Г.О. Богданов, В.М. Кандиба та ін. –Харків: Золоті сторінки, 2006. –388 с.

Допоміжна

2. Коновал, О. Поліморфізм гену естроген-рецептора у свиней великої білої породи в Україні [Текст] / О. Коновал, С. Костенко, В. Спиридонов // *Тваринництво України*. – 2008. – № 1. – С. 22-23.
3. Лихач, А. В. Гематологічні показники внутрішньопорідного типу свиней породи дюрк української селекції "степовий" при чистопородному розведенні та схрещуванні / А. В. Лихач, В. Я. Лихач. – [Б. м. : б. в.] // *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. Вип. 3(56), т.2, ч.2 : Сільськогосподарські науки. – Миколаїв : МДАУ, 2010. – С. 81-86.
4. Топіха, В. С. Характеристика імпоротної популяції свиней великої білої породи угорської селекції / В. С. Топіха, С. М. Галімов, А. І. Кислинська. – [Б. м. : б. в.] // *Вісник аграрної науки Причорномор'я* / гол. ред. В. С. Шибанін. Вип. 2(59) : Економічні науки. Сільськогосподарські науки. Технічні науки. – Миколаїв : МДАУ, 2011.
5. Шульга, Ю. Селекційно-генетичний потенціал продуктивності асканійського типу української м'ясної породи свиней [Текст] / Ю. Шульга, В. Луценко // *Тваринництво України*. – 2006. – № 1. – С. 12-14. С. 157-162.

12. Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbu.gov.ua/> – Національна бібліотека України ім.В.І.Вернадського